

പതിനാലാം കേരള നിയമസഭ

പതിനെട്ടാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നമിടാത്ത ചോദ്യം നം. 2253

11.02.2020-ൽ മറുപടിക്ക്

മ്യൂസിയങ്ങൾക്കായി നൂതന പദ്ധതികൾ

ചോദ്യം

ശ്രീ.എസ്.ശർമ്മ
 ശ്രീ.ഐ.ബി.സതീഷ്
 ശ്രീ.സി.കെ.ശശീന്ദ്രൻ
 ശ്രീ.ബി.ഡി.ദേവസ്സി

ഉത്തരം

ശ്രീ. രാമചന്ദ്രൻ കടന്നപ്പള്ളി
 ബഹു.ഇറമുഖവും മ്യൂസിയവും
 പുരാവസ്തു സംരക്ഷണവും, പുരാതനവും വകുപ്പ് മന്ത്രി

<p>(എ) സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ചരിത്രവും പൈതൃകവും പ്രതിഫലിക്കുന്ന കണ്ണാടികളായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന മ്യൂസിയങ്ങളെ സാമൂഹ്യ പ്രതിബദ്ധതയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളാക്കി മാറ്റുന്നതിന് എന്തെല്ലാം നൂതന പദ്ധതികളാണ് ഈ സർക്കാർ ആവിഷ്കരിച്ചുവരുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാക്കാമോ ;</p>	<p>(എ) ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വന്നതിന് ശേഷം, മ്യൂസിയങ്ങൾ അനുപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസ കേന്ദ്രങ്ങളും നാടിന്റെ സാംസ്കാരിക പൈതൃകത്തിന്റെ കണ്ണാടികളാണെന്നുള്ള പുത്തൻ സങ്കല്പത്തെ അനാർത്ഥമാക്കത്തക്കവിധം കേരളത്തിലെ നിലവിലുള്ള മ്യൂസിയങ്ങളെ നവീകരിക്കുന്നതിനും പുതിയ ആശയങ്ങൾക്കനുസൃതമായി പുതിയ മ്യൂസിയങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും വിപുലമായ പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇന്റർ ആക്ടിവ് മ്യൂസിയം ഓഫ് കൾച്ചറൽ ഹിസ്റ്ററി ഓഫ് കേരളം (കേരളം മ്യൂസിയം) എന്ന സ്ഥാപനത്തിലൂടെയാണ് സർക്കാർ ഈ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കി വരുന്നത്. ഇതിനായി കേരളം മ്യൂസിയത്തെ എല്ലാ വകുപ്പുകളുടെയും മ്യൂസിയങ്ങളുടെ നോഡൽ ഏജൻസിയായി സർക്കാർ പ്രഖ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിൽ ജില്ലാ പൈതൃക മ്യൂസിയങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ ചെറുതും വലുതുമായ 26 ഓളം മ്യൂസിയങ്ങളുടെ പദ്ധതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ കേരളം മ്യൂസിയത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ നടന്നു വരികയാണ്. സമീപഭാവിയിൽ കേരളത്തെ ഇന്ത്യയിലെ മ്യൂസിയങ്ങളുടെ ഹബ്ബായി മാറ്റുന്നതിനാണ് സർക്കാർ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.</p> <p style="text-align: center;">നൂറ്റാണ്ടുകൾ പഴക്കമുള്ള വസ്തുക്കൾ മാത്രമല്ല ഇന്നലെകളിലെ സാമൂഹിക ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഓർമ്മകളും മ്യൂസിയങ്ങളിൽ സജ്ജീകരിക്കുന്നതിന് നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. പുരാവസ്തു വകുപ്പിന്റെ കീഴിലുള്ള ഗാന്ധി സ്മൃതി മ്യൂസിയം, മലബാർ കടിയേറ്റ മ്യൂസിയം, ജില്ലാപൈതൃക മ്യൂസിയങ്ങൾ എന്നിവയുടെ ആശയങ്ങൾ ഈ കാഴ്ചപ്പാടിലാണ് രൂപീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ദേശീയ സാമ്രാജ്യ സമരത്തിന്റെ കേരളീയധാരകൾ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നതാണ് ഗാന്ധിസ്മൃതി മ്യൂസിയം. കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക പരിണാമത്തിൽ ഏറെ</p>
--	---

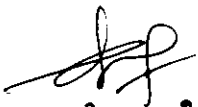
പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്ന കടിയേറ്റങ്ങളെക്കുറിച്ച് പ്രതിപാദിക്കുന്നതാണ് മലബാർ കടിയേറ്റമ്യൂസിയം. ഓരോ ജില്ലയുടെയും ചരിത്രവും സാംസ്കാരിക പൈതൃക സമ്പത്തുകളും പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിന് വേണ്ടി ജില്ലാ പൈതൃക മ്യൂസിയങ്ങളും സജ്ജീകരിച്ചു വരുന്നു. ഇവയെല്ലാം നമ്മുടെ സാമൂഹിക ജീവിതം ഇന്നത്തെ നിലയിലേക്ക് മാറിയത് എങ്ങനെ എന്ന് അടയാളപ്പെടുത്താൻ ഉപകരിക്കും. ഇവയുടെ ആശയ രൂപീകരണം മുതൽ സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തവും വകുപ്പ് ഉറപ്പു വരുത്തുന്നുണ്ട്. ഓരോ പ്രദേശത്തിന്റെയും ചരിത്രത്തേയും സംസ്കാരത്തേയും കുറിച്ച് അറിവ് സൂക്ഷിക്കുകയും വിനിമയം ചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്ന സാമൂഹിക വിദ്യാഭ്യാസ കേന്ദ്രങ്ങളായാണ് പുതിയ മ്യൂസിയങ്ങളെ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നത്. ഇത്തരം അനുപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസ പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ മ്യൂസിയങ്ങൾ സാമൂഹിക പ്രതിബദ്ധതയുള്ള സമാപനങ്ങളാക്കി മാറ്റുക എന്നതാണ് വകുപ്പ് ലക്ഷ്യം വെക്കുന്നത്.

മ്യൂസിയം മൃഗശാലാ വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ തൃശ്ശൂർ സംസ്ഥാന മ്യൂസിയം മൃഗശാലയിലെ ആർട്ട് മ്യൂസിയം പൈതൃക തനിമയിൽ സംരക്ഷിച്ച് കൊണ്ട് M/s നിർമ്മിതി കേന്ദ്രം മുഖേന 30 ലക്ഷം രൂപ ചെലവഴിച്ച് പുനരുദ്ധാരണം നടത്തി പൊതുജനങ്ങൾക്കായി സമർപ്പിച്ചു. അതുപോലെ കോഴിക്കോട് ആർട്ട് ഗ്യാലറി & കൃഷ്ണമേനോൻ മ്യൂസിയം പൈതൃക കെട്ടിടത്തിന്റെ നവീകരണം 21 ലക്ഷം രൂപ ചെലവഴിച്ച് പുരാവസ്തു വകുപ്പ് മുഖേന നടത്തി. വയനാട് കങ്കിച്ചിറ മ്യൂസിയം കെട്ടിടത്തിന്റെ ആദ്യഘട്ട നിർമ്മാണം 4,77,04,274/- രൂപ ചെലവഴിച്ച് പൂർത്തീകരിച്ചു. തിരുവനന്തപുരം നേപ്പിയർ മ്യൂസിയം കെട്ടിടത്തിന്റെ സമ്പൂർണ്ണമായ പുനരുദ്ധാരണത്തിനും അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിൽ പ്രദർശനം സജ്ജീകരിക്കുന്നതിനും സർക്കാർ നോഡൽ ഏജൻസിയായ കേരളം ചരിത്ര പൈതൃക മ്യൂസിയം, ബാംഗ്ലൂർ ആസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള M/s. സെന്റർ ഫോർ ഹെറിറ്റേജ് ഇനിഷ്യേറ്റീവ് എന്ന സ്ഥാപനം മുഖേനയും തയ്യാറാക്കിയ ഡി.പി.ആർ., കേന്ദ്ര സർക്കാരിൽ നിന്നും ധനസഹായം ലഭ്യമാക്കുന്നതിനായി കേന്ദ്ര സാംസ്കാരിക കാര്യ മന്ത്രാലയത്തിന് സമർപ്പിച്ച് ആയതിനുള്ള തുടർനടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു. കൂടാതെ തിരുവിതാംകൂറിനെയും കേരളത്തിന്റെയും പ്രകൃതി ചരിത്രങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് കൊണ്ട് തിരുവനന്തപുരം നാച്ചുറൽ ഹിസ്റ്ററി മ്യൂസിയം അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിൽ പുനരുദ്ധാരണം നടത്തിക്കഴിഞ്ഞു. തിരുവനന്തപുരം മ്യൂസിയത്തിലെ ബൊട്ടാണിക്കൽ ഗാർഡനിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന

		<p>ബാൻ്റ് സ്റ്റാൻ്റ് പൈതൃക തനിമയിൽ 41 ലക്ഷം രൂപ ചെലവഴിച്ച് പുരാവസ്തു വകുപ്പ് മുഖേന പുനരുദ്ധാരണം നടത്തി. തിരുവനന്തപുരം നേപ്പിയർ മ്യൂസിയത്തിന് ചുറ്റിലുമായി കേരള തനിമയിൽ പൈതൃകവും സാംസ്കാരികവും സംരക്ഷിച്ച് കൊണ്ട് സുരക്ഷാ വേലിയും, പൈതൃക വിളക്കുകളും സ്ഥാപിച്ചു. ഇതിന് 2,19,08,084/- രൂപ ചെലവഴിച്ചു. കേരളത്തിൻ്റെ സാമൂഹിക പ്രതിബദ്ധതയുള്ള ചരിത്രങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് കൊണ്ട് പരിഷ്കൃത സമൂഹത്തിനായി തിരുവനന്തപുരം ജില്ലയിൽ പുതിയ നവോത്ഥാന മ്യൂസിയം, കണ്ണൂരിലെ പെരളശ്ശേരിയിൽ എ.കെ.ജി. സ്മൃതി മ്യൂസിയം എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു. പുതിയൊരു ശ്രീ ചിത്രാആർട്ട് ഗ്യാലറി നിർമ്മിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി 2020-21 വർഷത്തേക്കുള്ള ബഡ്ജറ്റ് നിർദ്ദേശങ്ങളിൽ 8 കോടി രൂപ വകയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്.</p> <p>വൈക്കം സത്യാഗ്രഹ സ്മരണ നിലനിർത്തുന്നതിനായി വൈക്കം സത്യാഗ്രഹ സ്മാരക ഹാളിൽ പുരാവേദ വകുപ്പിൻ്റെ കീഴിൽ വൈക്കം സത്യാഗ്രഹ സ്മാരക ഗാന്ധി മ്യൂസിയം സജ്ജീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. അനാചാരങ്ങൾക്ക് എതിരെ മഹാത്മാഗാന്ധി നടത്തിയ പോരാട്ടങ്ങളെക്കുറിച്ച് പുതുതലമുറയ്ക്ക് അറിവ് പകർന്നു കൊടുക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള മ്യൂസിയമാണ് വൈക്കത്ത് സജ്ജീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. മഹാത്മാഗാന്ധിയുടെ ആശയങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു കൊണ്ടുള്ള ഡിജിറ്റൽ ഇൻറാക്ടീവ് മ്യൂസിയം പുതുതലമുറയ്ക്ക് നവോത്ഥാന ചിന്തകൾ പകർന്നു കൊടുക്കാൻ ഉപകാര പ്രദമാകുന്നതാണ്.</p>
(ബി)	<p>മ്യൂസിയം നിർമ്മിതിയിൽ പൊതുജനങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനും മ്യൂസിയങ്ങൾക്കാവശ്യമായ പ്രദർശന വസ്തുക്കൾ ശേഖരിക്കുന്നതിനും നവീകരണത്തിനുള്ള ആശയങ്ങൾ രൂപ വൽക്കരിക്കുന്നതിനും അതതു പ്രദേശത്തെ വിദ്യാർത്ഥി സമൂഹത്തിൻ്റെയും മറ്റു സാംസ്കാരിക സംഘടനകളുടേയും സേവനം പ്രയോജനപ്പെടുത്താൻ നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ടോ ;</p>	<p>(ബി) മ്യൂസിയങ്ങളെ സാമൂഹ്യ പ്രതിബദ്ധതയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളാക്കി മാറ്റുക (community oriented museums) എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ മ്യൂസിയം സജ്ജീകരണ പ്രക്രിയയിൽ അതതു സ്ഥലങ്ങളിലെ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ സഹകരണം തേടാറുണ്ട്. കടാതെ പ്രാദേശിക ചരിത്രകാരന്മാരുടെയും സാംസ്കാരിക സംഘടനകളുടെയും സഹായം ഇക്കാര്യത്തിൽ പ്രയോജനപ്പെടുത്താറുണ്ട്.</p> <p>പുരാവസ്തു വകുപ്പിൻ്റെ കീഴിൽ വരുന്ന ഇടുക്കി, പത്തനംതിട്ട ജില്ലാപൈതൃക മ്യൂസിയങ്ങളിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ വസ്തുക്കളുടെ ശേഖരണം അതാത് ജില്ലകളിലെ കോളേജ് വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും, ചരിത്രകാരൻമാരുടെയും പൈതൃക സ്നേഹികളുടെയും സഹകരണത്തോടെയാണ് പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുള്ളത്. പയ്യന്നൂരിൽ സജ്ജീകരിക്കുന്ന ഗാന്ധി സ്മൃതി മ്യൂസിയത്തിലേക്കുള്ള</p>

		<p>പ്രദർശനവസ്തുക്കളുടെ ശേഖരണത്തിന്റെ ഭാഗമായി ഒരു ശില്പശാല സംഘടിപ്പിക്കുകയും, അതിൽ പങ്കെടുത്ത വിദ്യാർത്ഥികളുടെയും ചരിത്രതല്പരരുടെയും സേവനം പ്രയോജനപ്പെടുത്തി ശേഖരണ പ്രക്രിയ നിർവ്വഹിക്കുകയും ചെയ്യുകയുണ്ടായി. വിവിധ മ്യൂസിയങ്ങളുടെ ആശയരൂപീകരണത്തിനും ക്യുറേറ്റോറിയൽ നോട്ട് തയ്യാറാക്കുന്നതിനും പ്രാദേശിക ചരിത്രം, സംസ്കാരം, പൈതൃകപഠനം, പുരാതനപഠനം എന്നീ മേഖലകളിലെ ഗവേഷകരുടെയും വിദഗ്ദ്ധരുടെയും സേവനം വകുപ്പ് പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്.</p> <p>മ്യൂസിയം മൃഗശാലാ വകുപ്പിന് കീഴിലുള്ള വയനാട് കങ്കിച്ചിറ മ്യൂസിയത്തിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്ന തിനാവശ്യമായ പ്രദർശനവസ്തുക്കൾ ശേഖരിച്ച് സൂക്ഷിക്കുന്നതിനും, അവയെല്ലാം തരം തിരിക്കുന്നതിനും മലയാളം സർവ്വകലാശാലയിൽ നിന്നും സംസ്കാര പൈതൃക പഠന കോഴ്സ് പൂർത്തിയാക്കിയ ബിരുദാനന്തര ബിരുദം നേടിയ മൂന്ന് വിദ്യാർത്ഥികളെ ഒരു വർഷത്തേക്ക് കരാർ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അപ്രന്റീസ്സായി നിയമിച്ച് സേവനം ലഭ്യമാക്കുകയുണ്ടായി.</p> <p>പുരാതന വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ സ്ഥാപിക്കുന്ന വൈക്കം സത്യാഗ്രഹ സ്മാരക ഗാന്ധി മ്യൂസിയം സജ്ജീകരണത്തിന് ഉപദേശം നൽകുന്നതിനായി രൂപീകരിച്ചിട്ടുള്ള Content Creation team ൽ പ്രമുഖ ചരിത്രകാരന്മാർ, സാംസ്കാരിക വ്യക്തിത്വങ്ങൾ, പ്രാദേശിക നേതാക്കൾ തുടങ്ങിയവരെ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ മ്യൂസിയം നിർമ്മിതിയിൽ പൊതുജനങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പു വരുത്തുന്നതിനും, അതത് പ്രദേശത്തെ വിദ്യാർത്ഥി സമൂഹത്തിന്റെയും മറ്റ് സാംസ്കാരിക സംഘടനകളുടെയും സേവനം പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി വൈക്കത്ത് ഒരു സെമിനാർ സംഘടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. സെമിനാറിൽ ഉരുത്തിരിഞ്ഞ ആശയങ്ങൾ മ്യൂസിയം സജ്ജീകരണത്തിൽ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ട്.</p>
(സി)	<p>മ്യൂസിയങ്ങളെ അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിലേയ്ക്ക് ഉയർത്തുന്നതിനും കേവലനം പ്രദർശന ശാലകൾ എന്നതിനപ്പുറം തീമാറ്റിക് മ്യൂസിയം എന്ന നൂതന സങ്കല്പത്തിലേയ്ക്ക് അവയെ പരിവർത്തനപ്പെടുത്തുന്നതിനും എന്തെല്ലാം ബുഹത് പദ്ധതികളാണ് ഈ സർക്കാർ</p>	<p>(സി) മ്യൂസിയങ്ങൾ തീമാറ്റിക്, ഇന്ററാക്ടീവ് എന്നതിലുപരി കമ്മ്യൂണിറ്റി ഓറിയന്റഡ് ആക്കിത്തീർക്കുന്നതിനായി മ്യൂസിയം നിർമ്മാണത്തിന്റെ ഓരോ ഘട്ടങ്ങളിലും ആവശ്യമായ ശ്രദ്ധ ചെലുത്തി വരുന്നു. Museum Digitization smart lightning, Interactive panels, A.R. Modules തുടങ്ങിയവ ഇതിന്റെ ഭാഗമായി മ്യൂസിയം സജ്ജീകരണത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്.</p> <p>പുരാവസ്തു വകുപ്പിന്റെ കീഴിലുള്ള ഓരോ ജില്ലാ</p>

<p>ആവിഷ്കരിച്ചിട്ടുള്ളതെന്ന് വ്യക്തമാക്കാമോ ?</p>	<p>പൈതൃക മ്യൂസിയവും പ്രത്യേക തീമുകളെ (വിഷയം) ആസ്പദമാക്കിയാണ് സജ്ജീകരിച്ചു വരുന്നത്. ഇടുക്കി ജില്ലാ പൈതൃക മ്യൂസിയം സജ്ജീകരിക്കുന്നത് അത്തരമൊരു കാഴ്ചപ്പാടിയാണ്. മറ്റു മ്യൂസിയങ്ങളും ഇതേ മാതൃകയിൽ സജ്ജീകരിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ പുരോഗമിക്കുന്നു. മ്യൂസിയങ്ങൾ അന്തർദേശീയ നിലവാരത്തിലേയ്ക്ക് ഉയർത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി, ഭിന്നശേഷി സൗഹൃദമാക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികളും സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആഡിയോ വിഷ്വൽ സംവിധാനം, സി.സി.റ്റി.വി. സർവ്വലൻസ് സിസ്റ്റം എന്നിവയും സജ്ജീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. മ്യൂസിയം പരിസരവികസന പ്രവർത്തനങ്ങളും മിക്ക മ്യൂസിയങ്ങളിലും നിർവ്വഹിച്ചിട്ടുണ്ട്.</p> <p>മ്യൂസിയം മൃഗശാലാ വകുപ്പിലെ മ്യൂസിയങ്ങൾ എല്ലാ തന്നെ അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിൽ ഉയർത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. കേരളത്തിൽ അന്യം നിന്ന് വരുന്നതായ കൈത്തറി ഖാദി വസ്തുങ്ങളുടെയും, കൈത്തറി ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെയും, തറികളുടെ പ്രശസ്തിയും, പൈതൃകവും കാത്തു സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി കൈത്തറി മേഖലയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് കൈത്തറി എന്ന തീമിൽ മ്യൂസിയം വകുപ്പിന് കീഴിൽ കണ്ണൂർ ടൗണിൽ പുതിയതായി കൈത്തറി മ്യൂസിയം ആരംഭിക്കുന്നതിന് ഡി.പി.ആർ. തയ്യാറാക്കി, പുരാവസ്തു വകുപ്പ് മുഖേന ആദ്യ ഘട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നു വരുന്നു. കൂടതെ കണ്ണൂർ ജില്ലയിലെ കടന്നപ്പള്ളി-പാണപ്പുഴ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിൽപ്പെട്ട ചന്തപ്പുരയിൽ ഉത്തരമലബാറിന്റെ തനതുകലയും പൈതൃകവുമായ തെയ്യങ്ങളുടെയും, തെയ്യക്കോലങ്ങളുടെയും നേർക്കാഴ്ച വിളിച്ചോതുന്ന, വിവിധ തെയ്യങ്ങൾ സമന്വയിപ്പിച്ചു കൊണ്ടുള്ള തീമിൽ ഒരു പുതിയ തെയ്യം മ്യൂസിയം സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് ശിലാസ്ഥാപനം നടത്തുകയും ഇതിനാവശ്യമായ തുകയുടെ ഡി.പി.ആർ തയ്യാറാക്കി കിഫ്ബിയിൽ സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഈ മ്യൂസിയം യാഥാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നു വരുന്നു.</p> <p>വൈക്കം സത്യാഗ്രഹത്തെ ആസ്പദമാക്കി, തീമാറ്റിക് മ്യൂസിയം എന്ന നൂതന ആശയം ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയാണ് പുരാതന വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ വൈക്കം സത്യാഗ്രഹ സ്മാരക ഗാന്ധി മ്യൂസിയം സജ്ജീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്.</p>
---	--

 സെക്ഷൻ ഓഫീസർ